JOAN ANTONI FORS I CORNET, FARMACÈUTIC, METGE I CIRURGIA. ENTRE BARCELONA I CANET DE MAR (1789-1851)

TORRES GALLARDO, Begonya[1]; ALCALDE VILÀ, Sergi [2]; SABATÉ CASELLAS, Ferran [3]

(1) Unitat d'Anatomia i Embriologia Humana. Facultat de Medicina. Universitat de Barcelona; (2) Centre d'Estudis Canetencs (CEC); (3) Unitat d'Història de la Medicina. Facultat de Medicina. Universitat de Barcelona

RESUM Joan Antoni Fors i Cornet va nèixer a Barcelona, però es traslladà a viure Canet de Mar, on hi va tenir una apotecaria. Posteriorment tornà a Barcelona on obrí una farmàcia, que acabà regentant un dels el seus fills, també farmacèutic. Coneixem molt poca obra escrita d'aquest autor. La seva obra més coneguda és el Prontuario médico (1834), de la que se'n van fer tres edicions (la tercera edició aparegué el 1850). Escrigué també un llibret titulat "Régimen y modo de gobernarse los que dirijan los medicamentos que se incluyen en el Botiquín que son los más precisos para la curación y remedio de los accidentes y males perentorios más comunes a que pueden estar sujetos los marinos" (1837), en el que, com en el Prontuario, dóna un llistat de remeis i explica com utilitzar-los per guarir diferents malalties. Junt a aquest dos llibres, edità a la vila de Canet un fulletó propagandístic sobre un producte vermífu. El propi Joan Antoni Fors en els seus treballs es presenta com farmacèutic militar, metge i cirurgià. A partir de l'estudi de les seves obres i de diversos registres i arxius presentem una breu biografia d'aquest personatge.

PARAULES CLAU: Prontuario Médico,farmacioles portàtils, Raimon Fors i Cornet,

RESUMEN: Joan Antoni Fors i Cornet nació en Barcelona, pero se trasladó a vivir a Canet de Mar, donde tuvo una botica. Posteriormente regresó a Barcelona donde abrió una farmacia, que terminó regentando uno de sus hijos, también farmacéutico. Conocemos muy poca obra escrita de este autor. Su obra más conocida es el Prontuario médico (1834), de la que se hicieron tres ediciones (la tercera edición apareció en 1850). Escribió también un libro titulado "Régimen y modo de gobernarse los que dirijan los medicamentos que se incluyen en el Botiquín que son los más precisos para la curación y remedio de los accidentes y males perentorios más comunes a que pueden estar sujetos los marinos" (1837), en el que, como en el Prontuario, da un listado de medicamentos y explica cómo utilizarlos para curar diferentes enfermedades. Junto a estos dos libros, editó en la villa de Canet un folleto propagandístico sobre un producto vermífugo. El propio Juan Antoni Fors en sus trabajos se presenta como farmacéutico militar, médico y cirujano. A partir del estudio de sus obras y de varios registros y archivos presentamos una breve biografía de este personaje.

Palabras clave: Prontuario Médico, botiquínes protátiles, Raimon Fors i Cornet

INTRODUCCIÓ

Presentem a continuació un estudi sobre la vida i obra de Joan Antoni Fors i Cornet, farmacèutic, metge i cirurgià. Joan Antoni Fors és un personatge poc conegut, al contrari que el seu germà Raimon Fors i Cornet[1].

Vam saber d'aquest personatge arran de trobar en l'arxiu del Centre d'Estudis Sant Cebrià (CESC) un petit llibre seu titulat "*Régimen y modo de gobernarse los que dirijan los medicamentos que se incluyen* ***en el Botiquín*** *que son los más precisos para la curación y remedio de los accidentes y males perentorios más comunes a que pueden estar sujetos los marinos*" publicat l'any 1837. Posteriorment, vam descobrir que tres anys abans havia publicat una obra molt més extensa, Prontuario médico, a partir del qual, segurament, havia escrit el Botiquín. En la coberta del Botiquín consta que Fors tenia una farmàcia a Barcelona i en la tercera edició de Prontuario de 1850 Fors esmenta que la farmàcia era regentada pel seu fill.

Només hem pogut trobar un treball de recerca que es refereixi a Joan Antoni Fors. Es tracta d'un estudi realitzat pel Dr. Ramon Jordi (1996) titulat *Un fulletó propagandístic i una hipòtesi per a un millor coneixement de la difusió de medicaments secrets i Fantasiosos*. El Dr. Jordi ens indica que el fulletó va ser publicat a Canet de Mar on Fors hi tenia apotecaria i que posteriorment, l'any 1821, es traslladà a Barcelona.

Totes aquestes informacions ens indicaven que Joan Antoni Fors i Cornet havia estat vinculat professionalment, i potser personalment, tant a la Vil·la de Canet com a Barcelona. Aquest ha estat el punt de partida del nostre treball que ens ha dut a cercar informació sobre aquest farmacèutic, metge i cirurgià a diverses fonts per tal d'aprofundir en la seva vida i obra.

L'OBRA DE JOAN ANTONI FORS I CORNET

Com comentàvem anteriorment, en l'arxiu del Centre d'Estudis Sant Cebrià (CESC) es conserva un exemplar de l'obra de Juan Antonio Fors i Cornet Régimen y modo de gobernarse los que dirijan los medicamentos que se incluyen ***en el Botiquín*** que son los más precisos para la curación y remedio de los accidentes y males perentorios más comunes a que pueden estar sujetos los marinos (fig. 1).

El llibre, un petit manual de 10x15 cm i 17 pàgines, s'inicia amb la "relación de medicamentos y útiles" que ha de contenir la farmaciola (fig. 2). Es presenten una llista numerada de 21 medicaments i 5 utensilis, entre ells una cullera que servirà com a mesura, com indica l'autor a la NOTA al final de la pàgina:

"Para determinar la cantidad de los medicamentos he hecho uso de la cucharada, que es la capacidad de una cuchara regular del tamaño de las de plata que se regula por media onza, y del vaso regular que se reputa por seis onzas, dos vasos equivaldrán à una libra."

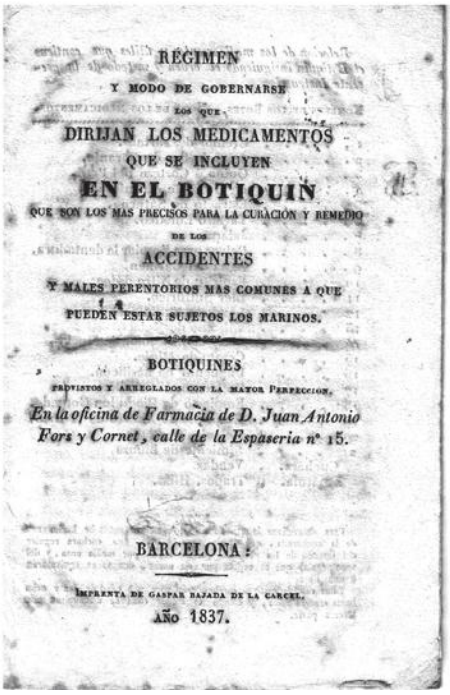

RÉGIMEN

Y MODO DE GOBERNARSE

LOS QUE

DIRIJAN LOS MEDICAMENTOS

QUE SE INCLUYEN

EN EL BOTIQUIN

QUE SON LOS MAS PRECISOS PARA LA CURACION Y REMEDIO

DE LOS

ACCIDENTES

Y MALES PERENTORIOS MAS COMUNES A QUE

PUEDEN ESTAR SUJETOS LOS MARINOS.

BOTIQUINES

PROVISTOS Y ARREGLADOS CON LA MAYOR PERFECCION.

En la oficina de Farmacia de D. Juan Antonio Fors y Cornet, calle de la Espaseria nº 15.

BARCELONA:

IMPRENTA DE GASPAR BAJADA DE LA CARCEL.

AÑO 1837.

Fig. 1. Portada del Botiquín

Relacion de los medicamentos y útiles que contiene el Botiquin insiguiendo el orden y método de la presente Instruccion.

Nombres de los Botes.	Nota de los medicamentos.
1	Cremor de Tartaro.
2	Agua de flor de Naranjo.
3	Quina ó Corteza del Perú.
4	Aguardiente Alcanforado.
5	Estracto de Saturno.
6	Tartaro Emético.
7	Jalapa.
8	Polvos para limpiar la dentadura.
9	Agua del Carmen.
10	Espiritu de Nitro dulce.
11	Eter Sulfúrico.
12	Laudano liquido.
13	Bálsamo de Malata.
14	Licor contra dolor de Muelas.
15	Cerato de Minio.
16	Ungüento de Basilicón.
17	Ungüento Antioftálmico.
18	Emplasto de Diaquilón Gomado.
19	Emplasto de Andres de la Cruz.
20	Cebada mondada.
21	Simiente de Linaza.
Cuchara.	Vendas.
Espátula.	Trapos. Hilas.

NOTA.

Para determinar la cantidad de los medicamentos he hecho uso de la cucharada, que es la especidad de una cuchara regular del tamaño de las de plata que se regula por media onza, y del vaso regular que se reputa por seis onzas, dos vasos equivaldrán á una libra.

Estas cantidades se comprehenderán para una edad de diez y ocho hasta sesenta años, y siendo de menor edad se disminuirán una tercera parte.

Fig. 2. Relació dels medicaments i utensilis.

El Botiquín de Fors y Cornet se centra a explicar el règim d'aplicació d'aquests medicaments i útils per a guarir les malalties més comunes entre els mariners (fig. 3). Entre elles trobem vòmit, còlics, febres, refredat, tos, mal de coll, flatulències, dolor reumàtic, borratxeres, mal de queixal, cremades, furóncols, fractures, cops, ferides per instruments tallants i punxants, i ferides per armes de foc.. Al final del llibre l'autor incorpora una "ADVERTENCIA" en la que explica a qui va dirigida la seva obra:

"Como haya hecho esta corta instrucción ò régimen para gentes que no tienen motivo de conocer la medicina, me he valido de un lenguaje inteligible en esta clase, y en los términos técnicos de la facultad de los que están más al corriente".

El Botiquín, com era habitual en aquest tipus d'obres, estava pensat per acompanyar una farmaciola física que contingués els medicaments i materials recomanats. Com es pot llegir a la coberta (fig. 1), Fors y Cornet tenia una farmàcia en Barcelona al carrer Espaseria[2]:

"Botiquines provistos y arreglados con la mayor perfección. En la oficina de Farmacia de D. Juan Antonio Fors y Cornet, calle de la Espaseria nº 15. Barcelona".

Segons el Dr. Ramon Jordi (1996), Fors es traslladà a Barcelona l'any 1821 i abans va tenir una apotecaria a Canet de Mar, como consta en el seu fulletó propagandístic "REMEDIO VERMIFUGO del Licenciado D. Juan Antonio Fors y

INDICE.

De las enfermedades que se refieren en esta Instruccion.

Relacion de los medicamentos y utiles que contiene el Botiquin siguiendo el orden y metodo de esta Instruccion.

	Pagina.
Purga	3.
Vómito	id.
Cólico, cursos, cámaras, flujo de vientre, diarréa	id.
Calenturas, fiebres particularmente tercianas	4.
Refrescante	5.
Resfriado	id.
Tos	6.
Mal de garganta, Angina, Esquinancia	id.
Accidentes ó Convulsiones	id.
Flatos, Vientos, Eructaciones	7.
Dolor de Vientre	8.
Mal de Madre, Histérico	id.
Borrachera ó Embriaguez	id.
Dolor Reumático ó Reumatismo	9.
Mal de Ojos	id.
Dolor de Muelas	10.
Modo de blanquear y fortificar la dentadura	id.
Quemaduras	11.
Sabañones	id.
Llagas ó Ulceras	12.
Floruncos ó Diviesos	id.
Tumores	id.
Golpes ó Contusiones	13.
Torceduras de los Pies	id.
Fracturas	id.
Heridas por instrumentes cortantes y punzantes	
Cortes y punzadas	15
Heridas por armas de fuego	16
Advertencia	id.

Fig. 3. *Índex de les malalties*

Comet, Boticario de la Villa de Canét de Mar". Ramon Jordi ens descriu com segueix aquest document (p. 132):

"És un imprès curós, fet a dues cares, lletra negra sobre fons groguenc, ben presentat, però, a part de les extenses explicacions i el lèxic i terminologia propis de l'època, presenta unes característiques que fins el moment no ens permeten situar-lo exactament: no s'especifica la data d'impressió i, malgrat que situa a Fors a Canet de Mar, no hem pogut determinar documentalment el temps que aquest va estar establert a aquesta localitat."

La obra més coneguda i extensa de Joan Antoni Fors y Cornet es el Prontuario Médico, del qual la primera edició de 1834 s'anuncià a la premsa del moment. Així, per exemple, en El Vapor: periódico político, literario y mercatil de Cataluña, de 26 de juny (p. 4) es pot llegir:

"Prontuario médico, con relacion á los medicamentos mas esenciales y precisos que debe contener un botiquin, para el uso de las enfermedades perentorias mas comunes, tanto internas como esternas. Tratado útil á toda clase de personas, y muy particularmente á los marinos, cuerpos militares de campana, y gente del campo distante de médico, cirujano y farmacéutico; por don Juan Antonio Fors y Cornet. Véndese en la librería de Gorchs, bajada da la Cárcel."

Hem pogut consultar la tercera edició del Prontuario Médico (1850), que es troba accesible a la Biblioteca Digital Hispánica de la Biblioteca Nacional de España[3]. Aquesta edició, "correjida y considerablemente aumentada" consta de 287

pàgines[4] i en ella Fors recomana 48 medecines i 13 utensilis. A la introducció del llibre, Fors especifica què són les farmacioles i quina és la seva funció:

"Siendo los BOTIQUINES las cajas portátiles provistas de los medicamentos y útiles mas precisos para cuando ocurra alguna pronta necesidad, regularmente se usa de ellos, ya en el trecho de una navegacion larga, ya en el viaje á despoblado ó ya finalmente en parte donde se hallen distantes los profesores del arte de curar, debiendo ser de mucho provecho, á los navegantes, cuerpos militares ambulantes, casas solares, gente del campo que distan de poblado, y aun á los mismos médicos y cirujanos para aquellos casos de precision que no dan lugar ni tiempo como me lo ha demostrado la esperiencia infinitas veces."

En aquesta obra l'autor, no només fa la relació de medicaments i la seva utilització, sinó que indica també quina distribució han de tenir dins de la farmaciola per accedir-hi ràpidament en cas d'una urgència i per a la seva millor conservació; en aquest cas les farmacioles físiques eren preparades "con el mayor esmero" en la farmàcia del seu fill situada al carrer Espaseria 5[5] (p. X-XI):

"El botiquín se dividirá en tres partes, la primera que es la que se presenta a la vista cuando se abre contendrá treinta y tres botes con medicamentos que conforme á su estado y circunstancias deberán ser de diferente tamaño ecsactamente tapados, numerados y rotulados; la segunda constará de ocho secciones en las que se incluirán los ungüentos, emplastos, trapos, vendas, hilas, balanzas con sus pesos y demas instrumentos prenotados; y la tercera tendrá tambien otras tantas secciones en que estarán las flores, yerbas y semillas que se espresan, dando al botiquín la forma y capacidad que mejor acomode y convenga; siendo de notar que un sinnúmero de profesores del arte de curar me han felicitado por el nuevo modelo y esquisita idea que he dado á los que con el mayor esmero se construyen en la oficina de farmácia de mi hijo á los que me he dedicado con muy particular atencion por haber observado en tiempo de mi servicio en la guerra de la independencia la mala disposicion que se daba á los medicamentos en grave perjuicio de los enfermos deteriorándolos, colocándolos ó hacinándolos indistintamente unos sobre otros dentro de unos mal forjados cajones sin órden ni método, remitiéndolos á las divisiones del ejército con el nombre de botiquines, sirviendo mas propiamente de embarazo que de utilidad en los lances de apuro."

En la coberta de la tercera edició del Prontuario, Fors especifica, que es Doctor en Medicina y Cirurgia, Llicenciat en Farmàcia, "agraciado por S.M. con el fuero y uso de uniforme de Segundo Ayudante de dicha facultad en el ejército"; el que ens indica que Fors era farmacèutic militar, com queda palès en el llibre quan ens parla dels seus serveis durant la Guerra de la Independència.

Segons Roldán (1955, p. 373), el Cos de Farmàcia Militar es va constituir a finals de 1830 i no es modificaria fins a inicis de 1836. El Reglamento para el Régimen y Gobierno del Real Cuerpo de Farmacia Militar, aprovat pel "Real Decreto de 19 de diciembre de 1830", especifica en su "Artículo primero", qui composa l'esmentat Cos:

"Este Cuerpo se compondrá del Boticario mayor del Ejército, que será Gefe superior facultativo en todo lo directivo-económico-gubernativo de su ramo y del número de primeros Boticarios, primeros y segundos Ayudantes, y de los Practicantes y Mozos correspondientes con proporcion al de las boticas destinadas al servicio de los hospitales militares fijos de plaza ó de campaña, sea que las medicinas se suministren de boticas administradas por cuenta de la Hacienda militar, ó de las de particulares por asiento ó contrata."

També en aquest Reglament es va fixar l'uniforme preceptuat per al "Real Cuerpo de Farmacia Militar", que va continuar usant-se fins 1841, tot i la fusió feta en el Reial Decret de gener de 1836 en el qual es disposava que Metges, Cirurgians i Farmacèutics formessin un cos especial de Sanidad Militar. Així, per la "Real Orden de 22 de diciembre de 1841" l'uniforme fou completament reformat adoptant-se per a les tres Facultats de la Sanitat Militar, l'uniforme assenyalat pera Metges i Cirurgians en el seu reglament de 1829[6], encara que amb lleugeres variants. En el "Reglamento del Cuerpo de Sanidad Militar del Ejército de 7 de septiembre de 1846"[7], es va prescriure en l'article 71 que els individus del Cos continuessin fent servir el mateix uniforme que els havia estat assignat per la Reial Ordre de 22 desembre 1841 (Roldán, 1955).

LES VINCULACIONS FAMILIARS AMB CANET DE MAR

Joan Antoni Fors i Cornet va néixer al barri de la Ribera de Barcelona vers l'any 1789[8], sent batejat a l'església propera de Santa Maria del Mar. Era fill del teixidor de veles i galoner, d'ascendència canetenca però establert a Barcelona, Llibori Fors i Gofau[9], i de la també barcelonina Rosa Cornet i Arisa[10].

El seu pare, com s'ha dit, descendia de la població maresmenca de Canet de Mar, on havia nascut l'any 1740[11] en el sí d'una família llargament arrelada a la població. Tot i que el seu pare, Josep Fors i Pujades (*1711-+1784) trencà amb la professió dels seus avantpassats, doncs era mestre de cases (constructor), la família van ser durant més de 3 generacions teixidors de lli de Canet[12].

Per tant no és estrany Llibori Fors i Gofau, tot i que inicialment exercí de mestre de cases, professió heretada del seu pare, un cop emigrat cap a Barcelona, on existia una pròspera indústria tèxtil, i amb el precedent d'haver estat en contacte des de petit amb l'ambient familiar de la professió dels seus avis, es decantés per aquesta opció professional. El fet és que emigrà cap a la capital catalana on s'establí, ja fos a compte propi o com a treballador per altri, en les pròsperes empreses de manufactura de veles, elements indispensables pel funcionament de les embarcacions, eines de transport importantíssimes pel comerç català del segle XVIII.

Malgrat formar família a Barcelona, on, com s'ha dit, Llibori Fors emmaridà possiblement en terceres núpcies amb Rosa Cornet i Arisa, els Fors-Cornet seguiren vinculats a la seva població d'origen. Segons les fonts consultades, és de suposar que mantingueren una segona residència a Canet. D'aquesta manera,

no és d'estranyar que algun dels seus fills, tot i néixer a Barcelona, finalment s'esposés amb una canetenca. Aquest fou el cas de Joan Antoni Fors i Cornet, qui emmaridà a Canet l'any 1812 amb Maria Puig i Sans, descendent d'una família de mariners, pescadors i mestres d'aixa canetencs. Joan Antoni Fors en el moment del casament vivia a la població veïna d'Arenys de Mar[13].

De la resta de fills de Llibori Fors i Rosa Cornet només se n'ha localitzat a dos més, tots ells relacionats amb la medicina i l'apotecaria. Així trobem a Raimon (en alguns documents localitzat com Ramon)[14], qui possiblement és el que aconseguí una carrera més brillant i distingida. Nasqué el 7 gener de 1791 a Barcelona i, com Joan Antoni, fou batejat a Santa Maria del Mar[15]. Emmaridà amb Paula Carbonell. Se'l localitza amb nombrosos títols com el de "Catedratich del Colegi Nacional de Farmacia" l'any 1821[16] quan actuà, juntament amb la seva muller, com a padrí de baptisme del seu nebot Ramon Fors i Puig. El d'apotecari l'any 1849[17], o com a "Doctor en farmácia" en l'anotació del seu òbit l'any 1859 (fig. 4).

Tanmateix sabem que posseïa una oficina de farmàcia al carrer "Platería" 30 de Barcelona[18], i que en el moment del seu traspàs, morint d' "apoplegía" a l'edat de seixanta-vuit anys, residia al carrer Avinyó número 24, pis primer[19] de Barcelona, i havia formalitzat testament davant del notari barceloní Josep Antoni Jaumar i de la Carrera. També se l'ha localitzat en un expedient a l'Arxiu Contemporani de Barcelona de 1842, on s'indica que fou autor d'un llibre sobre farmàcia (sense especificar-ne el títol) i que en regalà un exemplar aquell mateix any a l'Ajuntament de Barcelona[20].Pensem que la nota es refereix a l'obra de

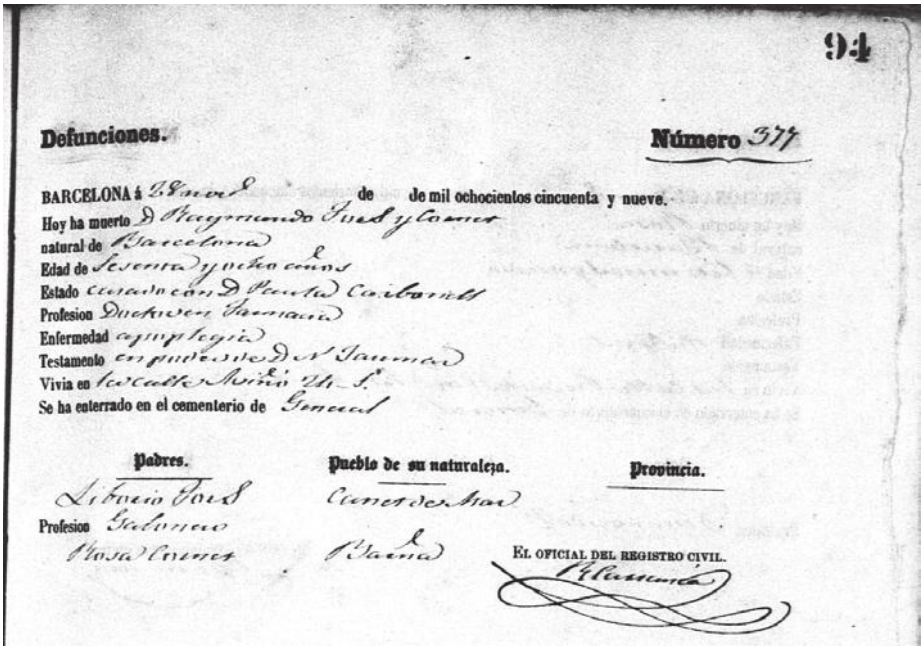
94

Defunciones. **Número** 377

BARCELONA á 28 nov de de mil ochocientos cincuenta y nueve.
Hoy ha muerto D. Raymundo Fors y Cornet
natural de Barcelona
Edad de sesenta y ocho años
Estado casado con D. Paula Carbonell
Profesion Doctor en Farmacia
Enfermedad apoplegia
Testamento en poder de D. N. Jaumar
Vivia en la calle Avinó 24 S.
Se ha enterrado en el cementerio de General

Padres.	Pueblo de su naturaleza.	Provincia.
Liborio Fors	Canet de Mar	
Profesion Galonero		
Rosa Cornet	Barna	

EL OFICIAL DEL REGISTRO CIVIL.
R. Carranza

Fig. 4. Registre defunció Raimon Fors i Cornet (1859). Llibre 5 - full 94.

Raimon Fors "*Tratado de farmacia operatoria, ó sea, farmacia esperimental*", editada a Barcelona l'any 1841[21], disciplina de la que ell era catedràtic, com podem llegir a la coberta del llibre.

L'altre germà, que hem pogut localitzar era Llibori Fors i Cornet, menys cèlebre i documentat, però també dedicat a la mateixa temàtica professional. Sabem que l'any 1813 fou el padrí d'un nebot seu anomenat Joan, fill primogènit de Joan Antoni Fors i de Maria Puig. A la inscripció l'anomenen com "apotechari"[22]. Dirigí la seva carrera professional cap a les colònies espanyoles de les Amèriques. L'any 1817 es localitza la petició de permís per viatjar cap a L'Havana, de Pau Pons, un jove vigatà de 20 anys, per treballar a la "botica de Liborio Fors"[23]. El seu establiment a l'illa de Cuba degué ser fructífer, doncs uns trenta anys després, concretament l'any 1848, apareix com a professional del sector mèdic, inscrit a una publicació científica de caràcter oftalmològic[24].

Retornant a la relació de Joan Antoni Fors i la vila de Canet, sabem gràcies al treball del Ramon Jordi (1996), que Fors posseïa una apotecaria a Canet de Mar al carrer "Caldeta Alta cerca de la Riera". Aquest carrer avui dia encara existeix, reanomenat com "Carrer de la Caldeta". Es troba paral·lel a la Carretera Nacional II pel seu pas pel centre de Canet, i limita perpendicularment a la Riera Sant Domènec. Però lamentablement, no ha quedat constància de la localització concreta de quina casa era on Fors tenia el seu establiment. Si però ha quedat documentat que, anys després, vers el 1853, la seva filla Maria Anna Fors i Puig encara pagava la contribució per una casa "en la calle Caldeta Alta" sense especificar numeració[25].

Del matrimoni entre Joan Antoni Fors i Maria Puig s'han trobat quatre fills. Curiosament, per les dades aportades en els baptismes d'aquests, podem deduir que la seva residència era indistintament a Canet i a Barcelona. Possiblement pel fet de tenir oficina a ambdues localitats. D'aquesta manera localitzem el primer i el tercer fill batejats a Canet, mentre que el segon (que era una filla) i el quart, foren batejats inicialment a Barcelona, però reinscrits també a la parròquia de Canet.

Així trobem al primogènit, en Joan Fors i Puig, batejat a Canet el dia 31 de març de 1813, essent-ne padrins, el seu oncle patern Llibori Fors, apotecari, i una tia materna, na Francisca Puig i Sans[26].

Uns anys després, el 21 de febrer del 1819, es batejà a Joaquim Fors i Puig, essent padrins els avis materns, el mestre d'aixa Josep Puig i la seva muller Francisca Sans[27].

Aquell mateix any 1819, el 15 d'agost, s'inscrigué el baptisme d'Anna Fors i Puig. Aquest sols fou un acte d'inscripció, doncs el baptisme real ja havia estat formalitzat dos anys abans pel rector de l'església de Santa Maria del Pi de Barcelona. L'anotació diu així:

"Se me ha presentat una partida de baptisme en res borrada ni esmenada, no dubtosa, si en tota reglada, firmada y signada per lo Rnt. Dr. Gaspar Fuster Pbre y Rector de la Parroquial Iglesia de Santa Maria del Pi, de la ciutat de Barcelona,

que literalment es com se segueix: Certifico y dono fe que en el llibre quaranta set de baptismes que comença lo any mil vuitcents disset, no conclòs, pàgina doscents y vuit, guardat en est arxiu, entre altres hi ha esta partida= Als vint i cinc de agost de mil vuitcents disset, he batejat a Anna, Agustina, Alberta, filla de Joan Forts y Cornet apotecari natural de Barcelona, y de Maria Puig i Sans, natural de Canet de Mar, conjugues. Fou padrina Agustina Jousellin, donsella, y per comissió y poder de ella, tingué la criatura Rosa Labadré viuda = Pere Feliu, prevere i Vicari del Pi. Vere Joseph Figueras y Pujolar, prevere Vicari perpetuo de Canet de Mar"[28].

I finalment, el 18 de juliol del 1821, es torna a inscriure una altra partida de baptisme, amb celebració original realitzada pel juny d'aquell mateix any a la l'església parroquial de Santa Maria del Mar. En aquest cas el nadó es deia Ramon Fors i Puig, i n'eren padrins els oncles paterns, és a dir el matrimoni format pel Doctor Ramon Fors i Cornet, catedràtic del col·legi nacional de Farmàcia, i la seva muller Paula Carbonell[29]. Gràcies a una petita aportació del vicari Figueras de Canet, sabem que per aquelles dates, la família Fors-Puig residia a Canet, doncs d'entre el text es pot llegir:"dels propis pares vehins de esta parròquia". Igualment, també es desprèn que Fors i Cornet exercia de farmacèutic en aquesta vila doncs l'anomena com "farmacèutich de Canet de Mar". L'anotació diu així:

"Se me ha presentat una autèntica partida de baptisme en deguda forma, i en res duptosa y requerint dels propis pares vehins de esta parròquia la continuo i és com se segueix: =Als set de juny de mil vuitcents vint i hu he batejat amb llicència en las fonts baptismals de la parroquial Iglesia de Santa Maria del Mar a Ramón de Penyafort, Pau, Iluís Gonzaga, nat lo dia antes, fill llegitim i natural de Jaon Fors i Cornet, farmacèutich de Canet de Mar, natural de Barcelona, i de Maria Puig i Sans, natural de Canet de Mar. Foren padrins el Dr. Dn. Ramón Fors i Cornet catedratich del col·legit nacional de Farmàcia, natural de Barcelona, y Doña Paula Fors i Carbonell, conjugues. Joan Gil i Fors prevere i beneficiat de Sant Jaume= esta autèntica partida de me ha presentat rubricada i signada per lo Rnt Emanuel Huguet i Llorenç, prevere majordom de la Parroquial Iglesia de Santa Maria del Mar de la ciutat de Barcelona, en lo dia vint i dos de juny del mil vuitcents vint i hu. Ysta est Joseph Figueras i Pujolar, prevere i vicari perpetu"[30].

Malgrat que l'última anotació referent a Joan Antoni Fors el situï exercint de farmacèutic a Canet, se'l documenta l'any 1847, junt amb el seu fill Joaquim, amb una oficina de farmàcia al carrer Espaseria número 5 de Barcelona[31].

L'última dada referent a Joan Antoni Fors i Cornet és que morí el 19 de març del 1851, a l'edat de seixanta dos anys, essent vidu de "Dña. Maria Puig". La causa de la defunció se l'identifica com "catarro pulmonar cronico", i se'l referència com Doctor en medicina i cirurgia (fig. 5). L'anotació també ens aporta la dada d'on residia, i és que no havia deixat el barri de la Ribera de Barcelona on nasqué i on tenia la farmàcia, doncs vivia al mateix carrer Espaseria al primer pis de la casa número 16[32].

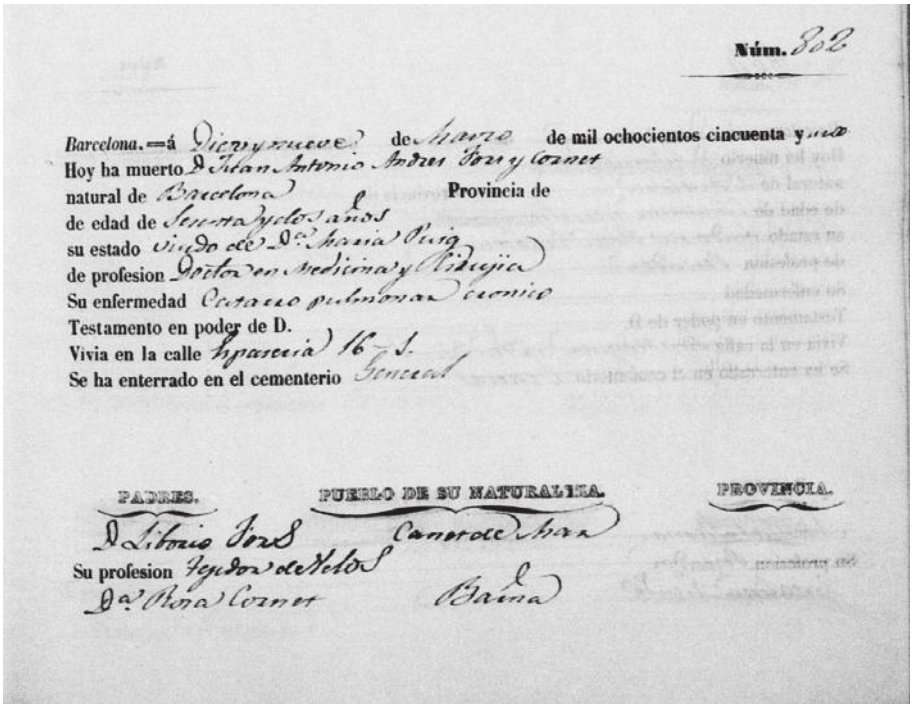
Núm. 802

Barcelona.=á Diez y nueve de Marzo de mil ochocientos cincuenta y uno
Hoy ha muerto D. Juan Antonio Andres Fors y Cornet
natural de Barcelona Provincia de
de edad de Sesenta y dos años
su estado viudo de Dª Maria Puig
de profesion Doctor en Medicina y Cirujia
Su enfermedad Catarro pulmonar cronico
Testamento en poder de D.
Vivia en la calle Espaseria 16 - 1.
Se ha enterrado en el cementerio General

PADRES. PUEBLO DE SU NATURALEZA. PROVINCIA.

D. Liborio Fors Canet de Mar
Su profesion Tejedor de Velos
Dª Rosa Cornet Barna

Fig. 5. Registre de defunció de Joan Antoni Fors i Cornet (1851). Llibre 1 - inscripció 802

Hem pogut trobar també alguna informació més del seu fill Joaquim, que seguí les passes del pare i exercí de farmacèutic. Com esmentàvem anteriorment, l'any 1847 se'l troba regentant junt al seu pare l'oficina de farmàcia a Espaseria 5, però a la Guía General de Barcelona, de l'any 1849, apareix inscrit com a "Boticario", regint l'oficina familiar sense que s'esmenti ja al seu pare[33]. Segurament ja havia agafat el relleu dels negocis familiars, presumiblement per la malaltia del seu pare, que, com s'ha comentat anteriorment moriria dos anys després a causa d'una llarga malaltia pulmonar.

L'any 1844 se'l troba com a soci i membre de junta de l'actual Liceu, anomenat aleshores com "Liceo filarmónico-dramático Barcelonés, titulado de Isabel Segunda".[34]

Igualment com feren els seus pares, conservà i amplià paulatinament el patrimoni familiar. D'aquesta manera es localitza la fitxa del llibre d'amillaraments i propietaris de Canet de Mar de l'any 1853, on Joaquim Fors i Puig consta com a propietari d'una finca rústica al paratge canetenc de "Valldepera", conreada de vinya i garrofers. Però també amb nombroses propietats urbanes, com quatre cases al carrer Abell Baix, una d'elles en construcció, dues cases al Torrent de Lledoners, i una al carrer Sant Jaume. Tanmateix, el seu patrimoni no s'estancà, doncs l'any 1861 se li afegí per compra, una casa al carrer Abell Alt, que havia pertanyut al prevere canetenc Rnt. Francesc Cruanyes. També es localitza un increment de riquesa, i per conseqüent majors impostos, per haver dotat, a finals

del segle XIX, "d'aigua viva" a alguns dels seus habitatges. És a dir, proporcionar-los aigua corrent, mitjançant un cost periòdic als propietaris i/o gestors, pel subministrament de les aigües que procedien de nombroses mines subterrànies que abastien part de la població[35].

Joaquim Fors i Puig residí habitualment a Canet, on morí a l'edat de quaranta-sis anys el 26 de desembre del 1865, essent solter. Digne del seu estatus social, el seu òbit no fou gaire usual per l'època, doncs se li celebrà un enterrament de "primera classe"[36]. A la seva inscripció se l'especifica com "medico farmacéutico". Segons es documenta, no formalitzà testament, i, per tant, no s'ha pogut localitzar i seguir el rastre de la diversificació de les seves propietats, en especial l'oficina de farmàcia que havia heretat del seu pare al carrer Espaseria de Barcelona.

GENEALOGIA FORS-PUIG

Per finalitzar el nostre treball presentem la genealogia de la família de Joan Antoni Fors i Cornet que hem pogut elaborar a partir de la nostra recerca.

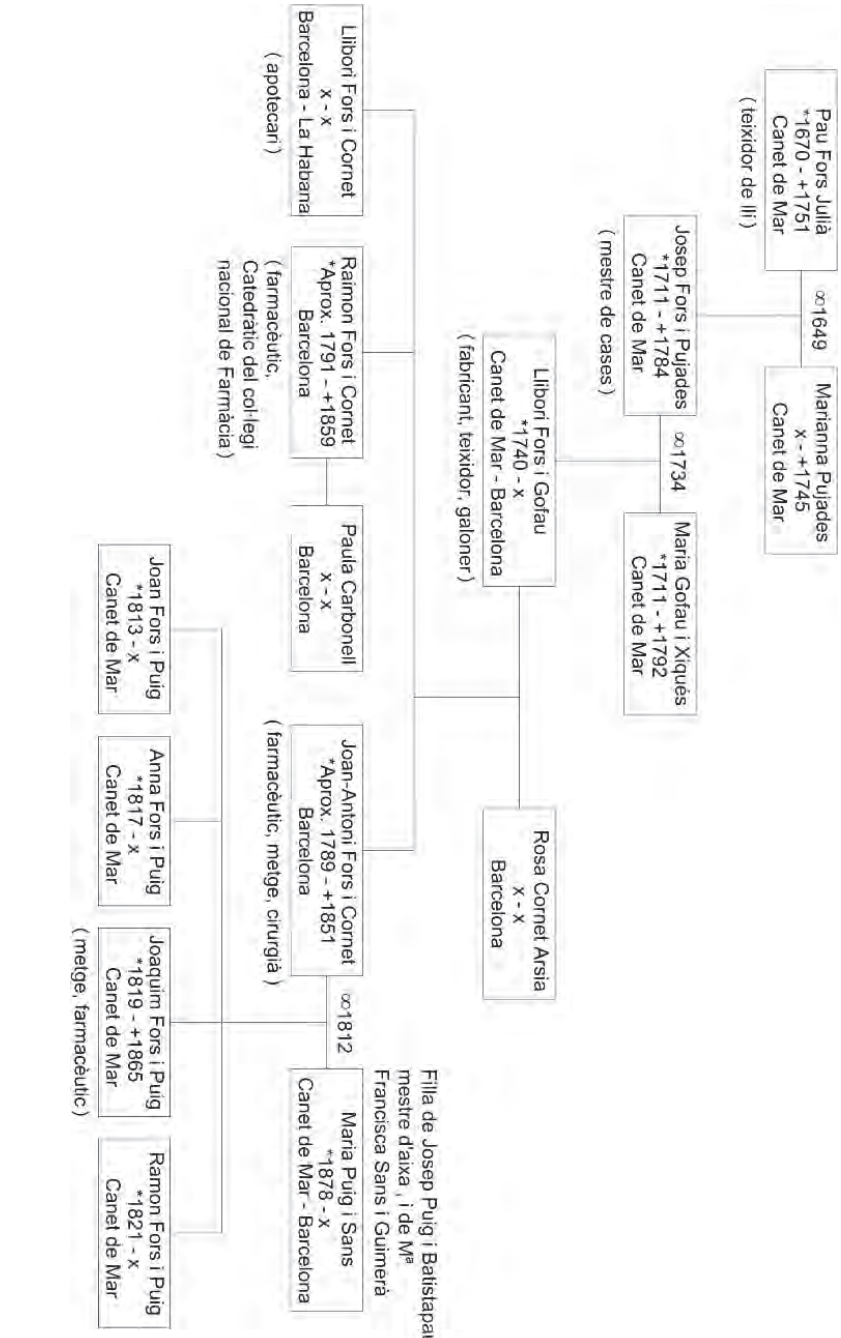

CONCLUSIONS

Després de la cerca documental realitzada podem concloure que Joan Antoni Fors i Cornet va nàixer a Barcelona cap a l'any 1789 i va morir a la mateixa ciutat l'any 1851, a l'edat de 62 anys.

Era farmacèutic, metge i cirurgià com consta a les diferents documentacions estudiades. Va exercir com a farmacèutic militar a la Guerra de la Independència (1808-1814). L'any 1850 ens indica que era Segon Ajudant de Farmàcia de l'exèrcit amb dret a dur l'uniforme d'aquest grau.

Joan Antoni Fors sempre va estar vinculat al barri Barceloní de la Ribera, barri en el que possiblement va néixer i on sabem que fou batejat a Santa Maria del Mar. També l'hem trobat vinculat a aquest barri, i en concret al carrer Espaseria, on consta que l'any 1837 hi tenia una oficina de farmàcia al número 15, oficina que traslladaria al número 5 del mateix carrer on es localitza aquest establiment l'any 1847 i 1850. L'any 1847 la farmàcia apareix regentada per ell i el seu fill Joaquim Fors i Puig, i l'any 1850 ja només pel seu fill. En el moment de la seva mort, consta que Joan Antoni vivia a número 16 del mateix carrer Espaseria.

Altre indret al que sempre va estat vinculat Joan Antoni Fors i la seva família fou Canet de Mar. Sabem que s'hi va casar el 1812 amb la canetenca Maria Puig, i d'on ja procedia el seu pare Llibori Fors. Del matrimoni van nàixer quatre fills (tres nois i una noia) i foren batejats a Barcelona i Canet de Mar; el que ens indica, com dèiem, que mai es va trencar a vinculació de la família amb Canet. També a Canet sabem que hi va tenir una farmàcia al carrer Caldeta Alta (actual Caldeta).

Podem afirmar que Joan Antoni era germà de Raimon Fors i Cornet (1791-1859), important farmacèutic de la primera meitat del segle XIX. També un altre germà, Llibori Fors, fou farmacèutic i s'establí a L'Habana.

Joaquim Fors i Puig (1819-1865), qui segons consta al l'Arxiu de Canet de Mar era metge i farmacèutic en el moment del seu òbit. No va deixar descendència ni testament el que no ens ha permès poder seguir el destí de l'oficina de farmàcia que heretà del seu pare Joan Antoni Fors.

Agraïments. Volem agrair al Centro de Estudis Sant Cebrià (CESC) l'haver-nos permès la consulta i reproducció de les imatges de exemplar del Botiquín de Joan Antoni Fors i Cornet, pertanyent al seu fons documental.

BIBLIOGRAFIA

Bofill Pellicer, C. (1979). Dr. Fors y Cornet, primer catedrático de Farmacia Experimental (Tesina no publicada). Universitat de Barcelona.

Bofill Pellicer, C. (1984). Raimundo Fors y Cornet, 1791-1859 y su apotación a la farmacia galénica". (Tesi doctoral no publicada). Universitat de Barcelona.

Fors i Cornet, J.A. (1850). Prontuario Médico con relación á los medicamentos más esenciales y precisos que debe contener un botiquín, para su uso en las enfermedades

perentorias mas comunes tanto internas como internas. Tratado Útil a toda clase de personas, y muy particularmente á los marinos, cuerpos militares en campaña, y jente del campo distantes del médico, cirujano y farmacéutico. Tercera edición. Barcelona: Imprenta barcelonesa de José Ribet. Se puede consultar en abierto en la Biblioteca Digital Hispánica de la Biblioteca Nacional de España. URL: http://bdh.bne.es/bnesearch/detalle/1831771.

Fuster, J. (2004). Barcelona a la década moderada (1843-1854). El projecte industrialista en la construcción de l'estat centralista. Tesis Doctoral. Recuperat de http://hdl.handle.net/10803/7474

Gonzales y Morillas, J.M. (1848). Monografia Optalmologica, ó descripcion de todas las enfermedades que pueden padecer los organos de la visión y partes anexas: Obra útil para los que quieran dedicarse exclusivamente al arte oculista. Adornada con láminas que imitarán al natural todos los objetos anatómicos y patológicos que tengan relación con ella". Habana: Imprenta de M. Soler y Gelada. Recuperat dehttps://archive.org/details/67930490RX1.nlm.nih.gov

Jordi i González, R. (1996). Un fulletó propagandístic i una hipòtesi per a un millor coneixement de la difusió de medicaments secrets i Fantasiosos. Gimbernat. 25, 131-139.

Real ordenanza naval para el servicio de los baxeles de S.M. (1802). Madrid: Imprenta Real (puede consultarse en abierto a través de Google libros- Google Play)

Reglamento para el Régimen y Gobierno del Real Cuerpo de Farmacia Militar (1831). Madrid: Imprenta Real (puede consultarse en abierto a través de Google libros- Google Play)

Roldan, M. (1831). Cartilla Marítima para la instrucción de los Caballeros Guardias Marinas. Madrid: Imprenta de Don Miguel de Burgos.

Roldán, R. (1955). Historia del cuerpo de farmacia militar del ejército español. El cuerpo de farmacia militar durante el siglo XIX. Archivo Iberoamericano de historia de la medicina y antropología médica. 7 (3), 355-419.

Saurí, M. i Matas J. (1849). Manual histórico-topográfico, Estadístico y Adminitrativo ó sea Guía general de Barcelona dedicado a la junta de fábricas de Cataluña. Barcelona: Imprenta y librería de D. Manuel Saurí. Pot consultar-se en format e-book a través de Google Llibres-Google Play.

Tornero, P. (1989). Comercio Colonial y proyección de la población: La emigración catalana a Cuba en la época del crecimiento azucarero (1790-1817). Boletín americanista, 39-40, 235-264. Recuperat de http://www.raco.cat/index.php/BoletinAmericanista/article/view/98563/146160

Vapor, El. Año 2, nº. 078 (26 jun.1834). Arxiu de Revistes Catalanes Antigues (ARCA). Ateneu Barcelonès; Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona; Biblioteca de Catalunya. URL: http://mdc2.cbuc.cat/cdm/compoundobject/collection/vapor/id/401/show/400

NOTES

1 Raimon Fors i Cornet (també anomenat Ramon en les fonts), fou un important farmacèutic sobre el qual Carmen Bofill Pellicer, realitzà en 1979 la Tesina titulada *Dr. Fors y Cornet, primer catedrático de Farmacia Experimental* (sota la direcció del

Dr. J. L. Gómez Caamaño i la Dra. Anna M. Carmona i Cornet) i la Tesi Doctoral *Raimundo Fors y Cornet, 1791-1859 y su aportación a la farmacia galènica* l'any 1984, dirigida per la Dra. Anna M. Carmona i Cornet. Departament d'Història de la Farmàcia i Legislació Farmacèutica, Universitat de Barcelona.

2 El carrer Espaseria (pel gremi d'espasers, com consta a la placa del carrer) es troba situat al barri barceloní de la Ribera. És un petit carrer que s'estén entre el carrer de Santa Maria i Pla de Palau. Segons la numeració actual, el número 15 és l'últim edifici que fa cantonada amb Pla de Palau.

3 Pot consultar-se a: http://bdh-rd.bne.es/viewer.vm?id=0000118951&page=1

4 La primera edició constava de 90 pàgines, segons la fitxa del Col·lectiu de les Universitats de Catalunya (http://ccuc.cbuc.cat/search~S23*cat?/aFors/afors/1%2C-1%2C0%2CE/frameset&FF=afors+y+cornet+juan+antonio&1%2C1%2C)

5 Fors incorpora una nota a peu de pàgina on indica que la farmàcia es trobava al carrer Espaseria 5. No sabem exactament si es tracta d'un error tipogràfic, ja que a la portada del *Botiquín* consta el número 15, o si és que l'oficina de farmàcia es va traslladar posteriorment. En la seva Tesi Doctoral, Joan Fuster transcriu (2004, p. 515) la "Llista d'electors de la ciutat de Barcelona en el cens electoral de 1847 amb especificació de les contribucions i liquidacions per subsidi d'indústria i territorial", on consta que Joaquim Fors i Puig (un dels fills de Joan Antoni Fors) tenia una tenda al carrer Espaseria 5, el que sembla indicar que l'oficina de farmàcia va ser traslladada a aquest número del mateix carrer on es trobava originàriament. També consta que la mateixa tenda pertanyia a Joan Antoni Fors i Corrié; considerem que es tracta d'un error tipogràfic i que es fa referència a Joan Antoni Fors i Cornet qui regentaria en aquell temps (tres anys abans de la publicació de la tercera edició del *Prontuario*) la farmàcia conjuntament amb el seu fill.

6 *Reglamento General para el Gobierno y régimen facultativo del cuerpo de Médico-Cirujanos del Ejército* (1929). Madrid: Imprenta Real (pot consultar-se en obert a través de Google llibres-Google Play)

7 Pot consultar-se aquest *Reglamento* en obert a la Biblioteca Virtual de Defensa (http://bibliotecavirtualdefensa.es/)

8 Segons es desprèn del seu registre de defunció de 1851 on s'indica que tenia al morir 62 anys.

9 Segons les dades consultades, l'any 1812 ja era difunt. Tot i que inicialment no es localitza el seu segon cognom, la tesi doctoral de Carmen Bofill Pellicer, sobre *"Raimundo Fors y Cornet, 1791-1859 y su aportación a la farmacia galénica"* (1984), ens treu de dubtes afirmant que Raimon Fors i Cornet (qui era germà de Joan Antoni, com hem pogut constatar) era nét per via paterna dels canetencs Josep Fors i de Maria Gofau.

10 Filla dels barcelonins Josep Cornet i de Rosa Arisa. Segons les dades consultades, l'any 1812 ja era difunta.

11 Malgrat que dels vuit fills del matrimoni format per Josep Fors Pujades amb Maria Gofau Xiqués, cinc foren nois, no s'ha localitzat cap que portés per nom de baptisme el de Llibori. Pel contrari entre el primer i segon terç del segle XVIII només es localitza a Canet el baptisme d'un nou nat anomenat Pau-Llibori Fors, fill de Narcís Fors Vallalta i de Maria Pujadas, batejat a la parròquia de Canet l'any 1763. Es descarta que fos aquest personatges pel fet que emmaridà a Canet l'any 1787 amb Caterina Peix i Marges, i morí a la mateix població l'any 1848.

Tot fa pensar, però, que l'anomenat "Llibori Fors" es tractaria de Francesc Fors Gofau, batejat l'any 1740, casat en primeres núpcies l'any 1760 amb la canetenca Caterina Paratge Soler (Arxiu Parroquial de Canet de Mar – llibre esposalles 03 – full 10), i en segones núpcies l'any 1768 amb Teresa Murtra Carbonell, aleshores reanomenat com a Pau Fors (Arxiu Parroquial de Canet de Mar – llibre esposalles 03 – full 76). És curiós que, a l'Arxiu Parroquial de Canet es conserva un certificat de matrimoni emès pel rector l'any següent de celebrar-se la cerimònia (1769 - Arxiu Parroquial de Canet de Mar – Matri-04 – full 1). Aquesta dada, i el fet de no localitzar-se la defunció de cap dels dos esposos a Canet de Mar, obre la possibilitat que traslladessin la seva residència a Barcelona, cercant potser millores laborals, i allí una vegada vidu, es tornés a casar amb la barcelonina Rosa Cornet i Arisa. Igualment, es descarta la possibilitat d'error amb algun dels seus germans, doncs tres d'ells moriren albats, Joan, l'any 1749 amb 4 anys, Salvador, l'any 1748 amb 1 any, i Joan-Pau, l'any 1738 amb també 1 any. L'altre germà restant, el gran, anomenat Josep, nasqué l'any 1735, emmaridà a Canet l'any 1763 amb Francesca Cervià Niella, i morí a la mateixa població l'any 1802.

12 S'han documentat genealògicament als teixidors de lli: Josep Fors i Julià (*1670-+1751), que era el pare de Josep Fors i Pujades, a Jeroni Fors, que emmaridà l'any 1649 amb Caterina Julià, i que foren pares de Josep Fors i Julià. I a Jacint Fors, marit de Magdalena, que traspassà l'any 1679, i que era el pare de Jeroni Fors.

13 *"Als dos de juliol de mil vuit cents dotze en esta vila de Canet de Mar, Bisbat de Gerona, lo Reverent Bernat Milans prevere i resident de dita Iglesia, amb llicència expressa del párroco, havent-la est obtingut de la Cúria ecclesiàstica de Gerona, expedida als vint y nou de juny de dit any, ha unit en matrimoni a Joan Fors, jove apotecari natural de la parroquia de Santa Maria del Mar de Barcelona, habitant en Arenys de Mar, Bisbat de Girona; fill legitim i natural de Llibori Fors fabricant de cintes, i de Rosa Cornet, conjugues difunts de Barcelona, de una part, i Maria Puig i Sans, doncella filla legitima i natural de Joseph Puig mestre d'aixa difunt, i de Maria Francisca Sans, conjugue vivent, estos de Canet de Mar. Foren testimonis Josep Puig, Dr. en medicina i Salvador Mora, escolà també de Canet. Ista est: Pere Nadal Pbre y Vicari."*(Arxiu Parroquial de Canet de Mar – llibre esposalles 04 – full 83).

14 En el seu article de 1996, el Dr. Ramon Jordi (p. 133) dubtava del parentiu entre Joan Antoni i Raimon Fors, ja que esmenta podien ser germans o cosins. Creiem que podem afirmar sens dubte que eren germans atenent a la documentació estudiada. En el registre de defunció d'ambdós trobem que els noms del pare i la mere coincideixen. En l'Arxiu Parroquail de Canet consta que Raimon Fors actuà com a padrí de baptisme del seu nebot Ramon Fors i Puig (un dels fills de Joan Antoni). Per altra banda Bofill Pellicer (1984, p. 57) ens indica que Maria Puig (que sabem era la muller de Joan Antoni), es desplaçà l'any 1817 a la ciutat de Madrid amb citació del "Síndico Procurador General", on actuà com a testimoni de "buena vida y costumbres" del seu cunyat Raimon Fors i Cornet per tal que pogués opositar a Catedràtic.

15 Segons consta a la Tesi Doctoral de Carmen Bofill Pellicer (1984, p. 23). Aquesta autora, reprodueix la Fe de Baptisme de Raimon Fors:

"Als vuit de Janer de mil set cents noranta y hu per mi infrascrit, fonch batejat Ramon Chistofol Frac^{o} fill legítim y natural de Libori Fors Perxer y de Rosa Cornet Conjuga, foran padrins Ramón Cornet jove Sombrerer y Rosa viuda de Chistofol Víu Comerciant. D. Esteve Oms Presbítero y Vicario perpetou."

Com veiem en aquets text, s'esmenta que el pare de Raimon Fors tenia com a segon cognom Perxer. En altre document de 1814 transcrit a aquesta mateixa tesi (p. 32)

es diu que els pares de Raimon Fors eren Liborio Fors y Gufau i Rosa Fors y Cornet. Com hem esmentat anteriorment, segons les font per nosaltres consultades, creiem que l'opció més probable és que el pare de Raimon i Joan Antoni Fors fos Llibori Fors i Gufau.

16 Arxiu Parroquial de Canet – llibre de baptismes 12 – full 329. Inscripció de baptisme de Ramon Fors i Puig.

17 Saurí i Matas, 1849, p. 254.

18 Aquesta és la dada que consta a la Tesi de Fuster (2004) en a "Llista d'electors de la ciutat de Barcelona en el cens electoral de 1847 amb especificació de les contribucions i liquidacions per subsidi d'indústria i territorial" transcrita. Aquesta informació coincideix amb la que consta a Saurí i Matas a la Guía General de Barcelona de 1849 (p. 254),els quals fan una relació d'apotecaris consta Ramon Fors, "Platería" 30. Trobem, però, que Bofill, en la seva Tesi Doctoral (1984), ens dirà que segons consta "en la relación de Boticas de l'any 1834" es trobava a "Platería" 4. Com en el cas de la farmàcia del seu germà, potser Raimon va traslladar la seva oficina de farmàcia a un nou immoble en el mateix carrer.

19 Inscripció de la defunció de "Raymundo Fors y Cornet", Barcelona 28 de novembre de 1859. Inscripció número 377 del registre Civil de Barcelona d'aquell any, full 94 – Extret de la web: https://familysearch.org/

20 Arxiu Contemporani de Barcelona – Comissió de Governació – 11 d'agost de 1842 – Expedient: A-1185 – Signatura Topogràfica: 4E0201C39396.

21 Els dos Toms d'aquest llibre poden consultar-se en format e-book a través de Google llibres-Google Play.

22 Arxiu Parroquial de Canet de Mar – llibre baptismes 12 – full 76

23 Tornero, 1989, p. 264.

24 Gonzales y Morillas (1848) a la "Lista de los Señores suscritores á esta obra".

25 Arxiu Municipal de Canet de Mar – Llibre Amillaraments de Canet de Mar 1853 – inscripció nº 184 de finques urbanes.

26 Arxiu Parroquial de Canet de Mar – llibre de baptismes 12 – full 76

27 Arxiu Parroquial de Canet de Mar – llibre de baptismes 12 – full 320

28 Arxiu Parroquial de Canet de Mar – llibre de baptismes 12 – full 340

29 Arxiu Parroquial de Canet de Mar – llibre de baptismes 12 – full 399

30 Arxiu parroquial de Canet de Mar – llibre de baptismes 12 – full 399

31 Veure nota 5.

32 Inscripció de la defunció de "Juan Antonio Andrés Fors y Cornet", Barcelona 19 de març de 1851. Inscripció número 802 del registre Civil de Barcelona d'aquell any.– Extret de la web: https://familysearch.org/

33 Saurí i Matas, 1849 , p. 254.

34 Dipòsit digital de la UAB. Recuperat de https://ddd.uab.cat/pub/societatliceu/societatliceuadm/1863/117266/varia_10584@societatliceu.pdf

35 Arxiu Municipal de Canet de Mar – Llibre Amillaraments de Canet de Mar 1853 – inscripció nº 167 propietats rústiques i urbanes.

36 Arxiu Parroquial de Canet de Mar – Òbits – Llibre 11 de difunts – full 173: *"En el día veinte y seis de Diciembre del año mil ochocientos sesenta y cinco, en esta villa de Canet de Mar, diócesis de Gerona y provincia de Barcelona, murió Dn. Joaquín Fors medico farmacéutico, natural de esta villa, de edad cuarenta y seis años, de estado*

soltero, hijo legítimo de los consortes difuntos D. Juan Fors y Cornet, natural de Barcelona, y María Puig, natural de esta villa. Se le administró la santa absolución y extremaunción. Su cadáver fue sepultado dos días después en el cementerio público de la misma, habiéndose celebrado dos oficios de entierro de primera clase. No se denunció testamento. Jaime Dorca, cura párroco."